

KOD UCZNIĄ		

KONKURS WIEDZY O MAZOWSZU

dla uczniów szkół podstawowych
województwa mazowieckiego

III ETAP WOJEWÓDZKI

12 MAJA 2021

Instrukcja

Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.

W zadaniach z odpowiedziami: A, B, C, D lub P, F zaznacz znakiem jedną poprawną odpowiedź, otaczając ją kółkiem, np.:

☐ B lub ☐ F

Jeśli się pomylisz, błędną odpowiedź przekreśl i zaznacz inną odpowiedź, np.:

☒ B ☐ A lub ☒ F ☐ P

Pozostałe zadania wykonaj zgodnie z poleceniami. Odpowiedzi starannie zapisz w wyznaczonych miejscach. Możesz korzystać z kalkulatora prostego i lupy.

Na wykonanie wszystkich zadań masz 90 minut.

Powodzenia!

UZUPEŁNIA ZESPÓŁ SPRAWDZAJĄCY		
Maksymalna liczba punktów	42	100%
Uzyskana liczba punktów		
Podpis przewodniczącego		

Zadanie 1. (0–3)

Oceń prawdziwość podanych zdań. Wybierz P, jeśli stwierdzenie jest prawdziwe, albo F – jeśli jest fałszywe.

1.	<i>W wyniku złożenia hołdu Stefanowi Batoremu książęta mazowieccy przyjęli do swoich herbów znak orła niekoronowanego zamiast używanego dotychczas skrzydlatego smoka, herbu dzielnic czerskiej.</i>	P	F
2.	<i>Warszawska Starówka jest jedynym w Polsce założeniem urbanistycznym odbudowanym w całości po zniszczeniach wojennych, wpisanym na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO.</i>	P	F
3.	<i>W Płońsku upatruje się pierwowzoru dla opisanego w Monachomachii Ignacego Krasickiego miasteczka, w którym było „trzy karczmy, bram cztery ulomki, klasztorów dziewięć i gdzieniegdzie domki”.</i>	P	F

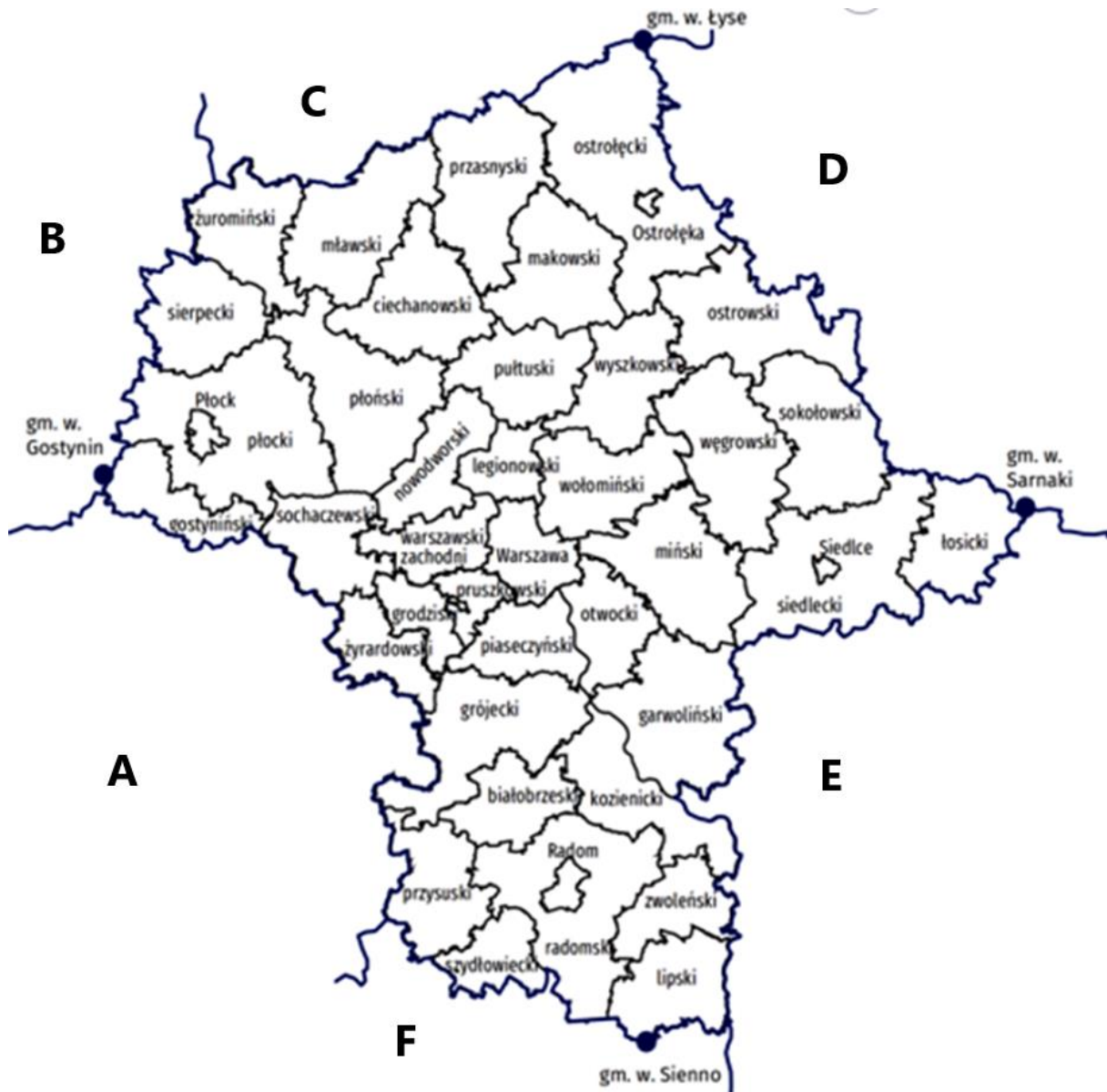
Zadanie 2. (0–1)

Jaki obiekt muzealny znajduje się na prezentowanej fotografii? Zaznacz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Muzeum Powstania Warszawskiego w Warszawie
- B. Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku
- C. Muzeum Mazowieckie w Płocku
- D. Muzeum Historii Żydów Polskich w Warszawie

Zadanie 3. (0–2)

3.1. Do podanych liter dopisz właściwe nazwy województw, z którymi graniczy województwo mazowieckie.

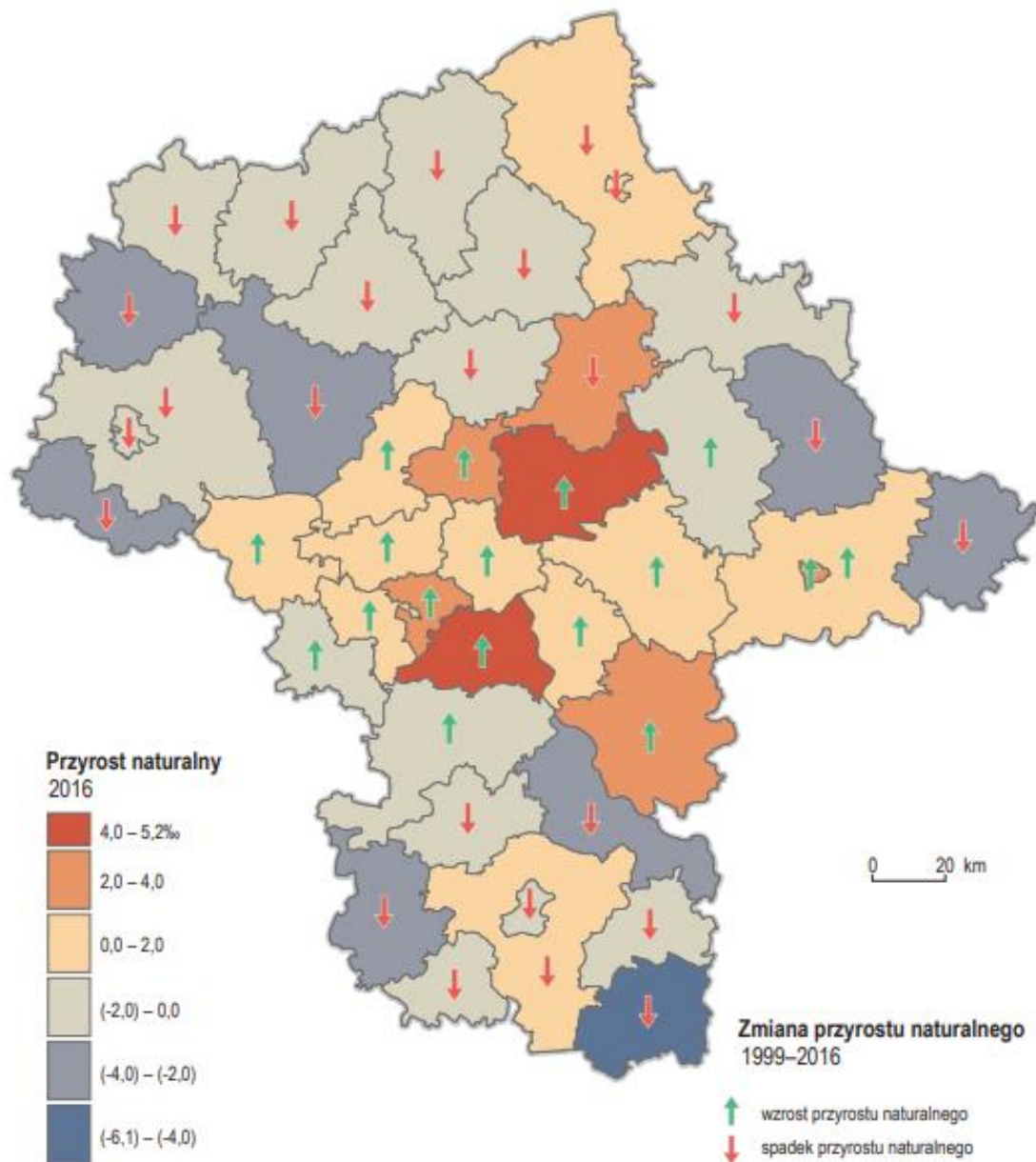
- A -
B -
C -

3.2. Dokończ zdanie. Zaznacz odpowiedź spośród A.–D.

W gminach miejsko-wiejskich organem wykonawczym jest

- A. burmistrz.
B. prezydent.
C. starosta.
D. wójt.

Zadanie 4. (0–3)

Korzystając z powyższej mapy oraz mapy dołączonej do Zadania 3, wpisz w luki właściwe nazwy, które są dokończeniem zdań.

4.1. Największy wzrost przyrostu naturalnego w latach 1999-2016 odnotowały powiaty i

4.2. Wśród miast na prawach powiatu spadek przyrostu naturalnego dotyczył np. i

4.3. Największy spadek przyrostu naturalnego odnotował powiat

Zadanie 5. (0–2)

Poniższe zadania wykonaj na podstawie zamieszczonej fotografii

5.1. Jaki obiekt znajduje się na prezentowanej fotografii? Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

- A. Dwór Zielińskich w Koźniewie Wielkim
- B. Pałac Ogińskich w Siedlcach
- C. Pałac Poniatowskich w Jabłonnie
- D. Dwór w Pęcicach

5.2. Podaj nazwę stylu architektonicznego, w którym został wzniesiony.

.....

Zadanie 6. (0–2)

Uzupełnij zdanie. Zaznacz właściwe odpowiedzi.

W 2016 r. na Mazowszu było **A/B** eksploatowanych linii kolejowych, co oznacza **C/D** sieci kolejowej na każde 100 km² powierzchni województwa mazowieckiego.

A. 966 km	C. 2,4 km
B. 1712 km	D. 4,8 km

Zadanie 7. (0–4)

Uzupełnij notatkę dotyczącą twierdz na terenie województwa mazowieckiego. Podkreśl właściwe uzupełnienia wybrane spośród podanych w nawiasach.

*Z obiektów militarycznych wymienić należy przede wszystkim tak zwany trójkąt twierdz, obejmujący fortece w Warszawie, (**Modlinie / Płocku**) i (**Otwocku / Zegrzu**). Walory obronne obszaru położonego w bezpośredniej bliskości stolicy, a opartego o znaczne przeszkody wodne – Wisłę i (**Narew / Bzurę**) – dostrzeżone zostały już przez Szwedów w czasie potopu, ale regularna budowa fortyfikacji rozpoczęła się dopiero w czasach napoleońskich. Ostateczny kształt został im nadany w czasach (**Cesarstwa Rosyjskiego / Cesarstwa Austriackiego**).*

Zadanie 8. (0–3)

Uzupełnij zdanie. Wybierz właściwe odpowiedzi.

Warszawa, stolica Mazowsza i Polski, zajmuje obecnie (2018 r.) powierzchnię **A/B** i liczy **C/D** mieszkańców, co stanowi **E/F** procenta populacji województwa mazowieckiego.

A. 130 km²

C. 1,764 miliona

E. 32,7

B. 517 km²

D. 1,326 miliona

F. 55,3

Zadanie 9. (0–2)

Tekst

Członkowie jednego z wyznań pokrewnych anabaptystom, zwani mennonitami, prześladowani w swojej ojczyźnie, poszukiwali do osiedlenia terenów ją przypominających – nadrzecznych i bagiennych. Doskonale warunki znaleźli w Dolinie Wisły, zajmując ją od ujścia Narwi do ujścia Skrwy. Prowadzili tutaj gospodarkę ściśle związaną z przyrodą. Budowali swoje gospodarstwa na sztucznie usypanych pagórkach usytuowanych równolegle do nurtu rzeki i umocnionych kamieniami. Położone niżej pola uprawne przegradzali systemem wiklinowych płotów i wierzbowych nasadzeń, dzięki temu rzeka w czasie wezbrań наносiła na pola żyzny mul, nie zagrażając jednocześnie położonym wyżej gospodarstwom.

9.1. Podaj nazwę, którą określano przedstawionych w tekście ludzi, przybywających na tereny Mazowsza od XVII w.

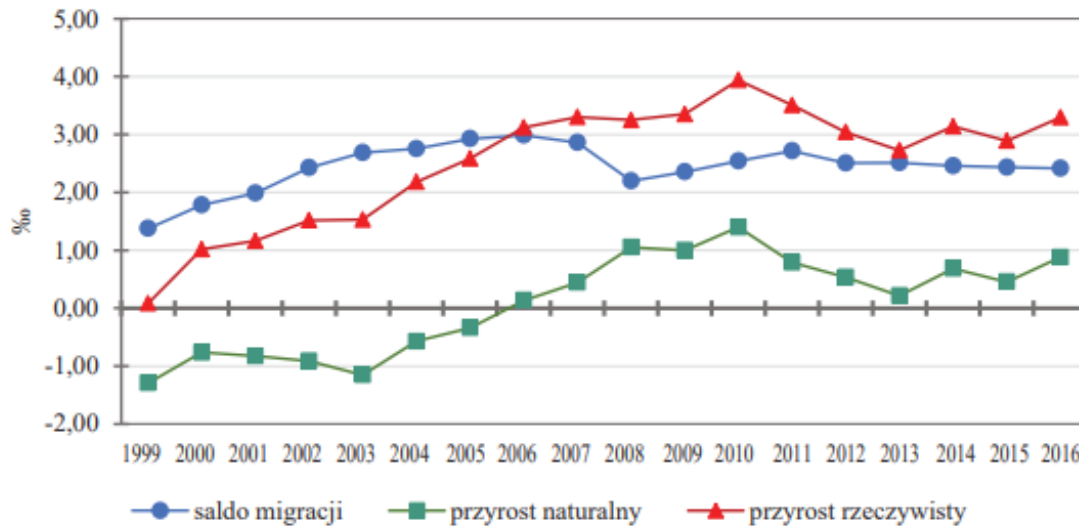
.....

9.2. Uzasadnij, odwołując się do tekstu, że opisani mieszkańcy przyczynili się do rozwoju mazowieckiego rolnictwa.

.....
.....
.....

Zadanie 10. (0–2)

**Zmiany przyrostu rzeczywistego i jego składowych na Mazowszu w latach 1999–2016
(na 1000 mieszkańców)**

10.1. Wybierz właściwą odpowiedź spośród podanych.

Przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń dotyczyła lat

- A. 1999–2016.
- B. 2006–2016.
- C. 1999–2005.
- D. 2006 i 2013.

10.2. Decydującym czynnikiem przyrostu rzeczywistego ludności Mazowsza jest utrzymujące się w podanym okresie dodatnie saldo migracji. Wyjaśnij, wykorzystując dwa argumenty, dlaczego był to czynnik decydujący.

.....

.....

.....

.....

Zadanie 11. (0–3)

Napisz nazwę miejsca oraz rok, w którym doszło do opisywanych bitew.

Opis 1

15 kwietnia zająłem stanowiska [...] o dwie mile od Warszawy. [...] 18 wieczorem i 19 rano generał kawalerii powiadomił mię, że wojsko nieprzyjacielskie idzie na Warszawę drogą tarczyńską, zaczęłem zachować swoje stanowiska, w których front armii był okryty przez bagna niedostępne dla jazdy, a które przechodziły jedynie groble lub drogi wiodące do Warszawy. [...] W tym dniu straciliśmy 450 zabitych, 32 w jeńcach, a mieliśmy 800 do 900 rannych. Jeżeli zważy się, że armia nieprzyjacielska liczyła 30000, a polska tylko 10000 [...], że przez 8 godzin walki wojsko polskie nie ustąpiło z pola bitwy, dzień ten będzie się kłaść w rzędzie tych, które usprawiedliwiają sławę męstwa żołnierza polskiego.

Opis 2

Dnia 26 rano stanowiska gen. Łubieńskiego (na lewym brzegu Narwi) zostały zaatakowane z największą natarczywością przez samego feldmarszałka [Dybicza]. Generał ten, mężnie stawiając opór, ustępował wolno [...]. Bardzo długo walka ograniczała się na wzajemnej rzezi. Bitwa skończyła się o godzinie dziesiątej w nocy [...]. Nie można jeszcze z dokładnością obliczyć wzajemnych strat – ale są one bardzo znaczne.

Opis 3

Nadszedł dzień 6 września, dzień smutnej pamięci w dziejach narodu polskiego. [...] W Woli dowodził generał Sowiński, mąż szlachetnej postawy. Oko jego było czarne, a biały włos jak mleko skronie mu okrywał. Pomimo wieku, żywych uczuć, silnej budowy, waleczny żołnierz, weteran bez nogi, (...) gdy teraz o ostatnią piędź ziemi polskiej chodziło, przybył sam do wodza i żądał, aby mu powierzono dowództwo szanca, który najważniejszy punkt obrony stanowi i zarazem jest najniebezpieczniejszym stanowiskiem.

Opis 1

miejsce -, rok -

Opis 2

miejsce -, rok -

Opis 3

miejsce -, rok -

Zadanie 12 (0 –1)

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Po trzecim rozbiórze tereny dzisiejszego województwa mazowieckiego znalazły się w granicach

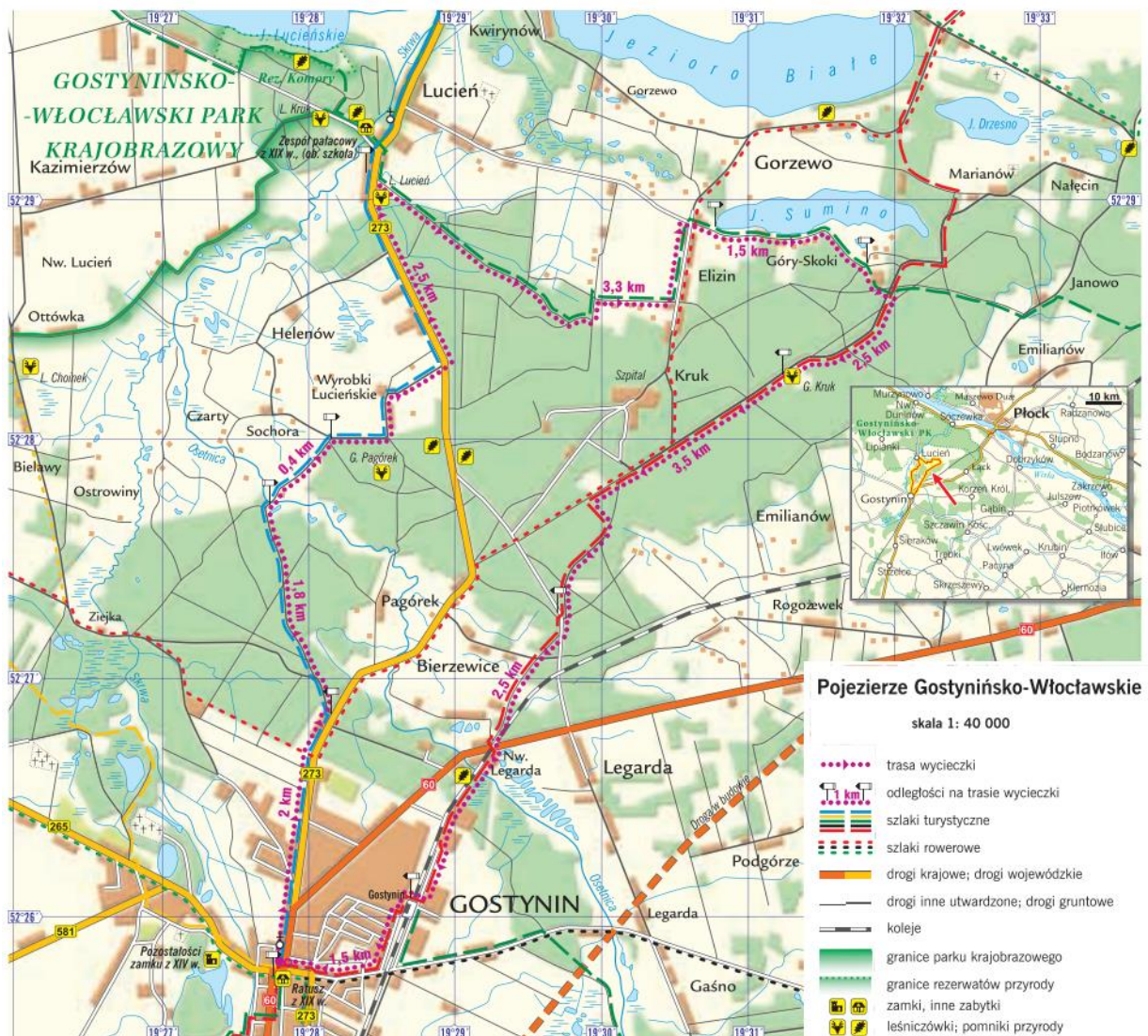
- A. Prus i Rosji.
- B. Prus i Austrii.
- C. Rosji i Austrii.
- D. Prus, Rosji i Austrii.

Zadanie 13. (0–3)

Źródło A. Fotografia

Źródło B. Mapa

13.1. Podaj nazwę miejscowości, w której znajduje się przedstawiony na fotografii zespół pałacowy.

.....

13.2. Określ, na podstawie mapy, współrzędne geograficzne wspomnianego zespołu pałacowego (z dokładnością do 10’’).

.....

13.3. Dokończ zdanie.

Odległość obliczona na podstawie mapy w prostej linii pomiędzy wspomnianym zespołem pałacowym a ratuszem w Gostyninie wynosi w przybliżeniu

- C. 1,5 km
- B. 4,8 km
- D. 8,6 km
- A. 12 km

Zadanie 14. (0–3)

Do przedstawionych opisów przyporządkuj nazwy wybranych, tradycyjnych mazowieckich przysmaków

fafernuchy, sójka mazowiecka, fuczki, szlachcice

Tekst 1.

Są to duże (co najmniej dwukrotnie większe od typowych) pierogi nadziewane smażonymi tartymi ziemniakami z dodatkiem podsmażonego na smalcu boczku i cebuli. Serwuje się je na gorąco, obficie okraszając tłuszczem ze skwarkami i cebulą –

Tekst 2.

Są to ciastka, z których słyną Kurpie. Ich charakterystycznym składnikiem jest pieprz, często dodaje się do nich również miód, by miały słodki smak. Nazwa tego korzennego przysmaku pochodzi prawdopodobnie od niemieckiego słowa, oznaczającego ciasto popularne w średniowieczu w Europie Zachodniej. Dziś stanowią doskonałą przekąskę do kawy lub np. piwa –

Tekst 3.

Te pierogi wykonywano z cienko rozwałkowanego ciasta, są wypełnione kapustą, boczkiem lub słoniną, kaszą jaglaną i grzybami. Zapieka się je w piecu. Jest to popularna potrawa wschodniego Mazowsza –

Zadanie 15. (0–4)

Podpisz właściwymi tytułami poszczególne kadry filmów nagrywanych na Mazowszu.

1.

2.

3.

4.

Zadanie 16. (0–4)

Do podanych tekstów (1–4) przyporządkuj w tabeli, spośród podanych poniżej, związane z nimi imię i nazwisko postaci oraz nazwę miejscowości związaną z daną osobą, której ten tekst dotyczy. Odpowiedzi wybierz spośród:

Postaci

Aleksander Świętochowski, Jan Kochanowski, Witold Gombrowicz, Zygmunt Krasiński, Bolesław Prus, Władysław Broniewski, Henryk Sienkiewicz

Miejscowości

Lipków, Płock, Mława, Wsola, Czarnolas, Opinogóra, Gołotczyzna

Tekst 1.

Jest patronem tutejszej biblioteki publicznej. Nie jest to przypadkowy wybór. W 1887 r. pod miejscowym laskiem pisarz oglądał zaćmienie Słońca. „(...) ten trwający półtorej minuty seans był dla niego wstrząsającym przeżyciem, dotknięciem sacrum. Badacze jego twórczości przypuszczają, że znakomite sceny zaćmienia Słońca zawarte w „Faraonie” jego autor skonstruował na podstawie swych obserwacji i doznań w tym mieście.

Tekst 2.

W tej miejscowości narodziła się jego poezja. Tu spędził pierwsze 17 lat życia, a później ciągle wracał do ukochanego miasta nad Wisłą. Z poetą wiąże się wiele miejsc, m.in. rodzinny dom przy ul. Kościuszki 24, gdzie się urodził (dawniej Warszawska 12), a także pomnik dłuta Gustawa Zemły wystawiony w 1972 r. na cześć poety przy Placu Obrońców Warszawy.

Tekst 3.

To centrum historii jego rodu, gdzie poznamy polski i europejski romantyzm. Świętą ku temu okazją jest spacer alejkami zabytkowego, romantycznego parku o unikatowym w skali kraju położeniu – na trzech pagórkach – z neogotyckimi budowlami z pierwszej połowy XIX w. W pałacyku, który poeta i jego żona otrzymali w prezencie ślubnym, zobaczymy dziś wiele cennych eksponatów rodu, a w podziemiach kościoła możemy pomodlić się przy grobie wieszca i jego bliskich.

Tekst 4.

Pierścionek zaręczynowy złoty z 2. poł. XVI w., kufel mosiężny, intarsjowany sekretarzyk, obrazy czy książki – m.in. takie eksponaty gromadzi muzeum jego imienia. Wieś była dziedziczona przez rodzinę Mistrza. Również on otrzymał w spadku część majątku, w którym żył i tworzył. Przed dworem mieści się pomnik przedstawiający poetę, a w otaczającym budynek parku zaprojektowano aleję lipową, która doprowadza do miejsca, gdzie rosła słynna lipa z fraszek i leży legendarny kamień z czasów w których żył.

	Osoba	Miejscowość
Tekst 1.		
Tekst 2.		
Tekst 3.		
Tekst 4.		

Źródła ikonografii i danych wykorzystanej w zadaniach:

<https://www.mazovia.pl/wojewodztwo/krotko-o-mazowszu/>

www.pl.wikipedia.org

<https://www.wikimedia.org/>

www.warsawtour.pl

www.zamekczersk.pl

<https://pixabay.com/>

<https://twierdzamodlin.pl/>

<http://www.mazowszenafilmowo.pl/>

<http://www.polskiezabytki.pl/img/34/3470/mz229.jpg>

Teksty źródłowe do nauki historii w szkole, nr 30, Państwowy Zakład Wydawnictw Szkolnych,
Warszawa 1958.